

en nog staan, deden aan deze oprichting mee en gaven er hun tijd en hun krachten aan.

Maar door de werkwijze, die Patrimonium's Verbandsbestuur nu voorstelt, schijnt plotseling die zaak van de psychologie een neutraal iets geworden te zijn. Vergis ik me niet, dan is over dit prae-advies zelfs niet eerst advies gevraagd aan onze christelijk-psychologische centrale. Dat is m.i. op zijn minst onvoorzichtig.

Want reeds nu spreekt in menige onderzoeksmethode een beginsel.

En dat zal hoe langer hoe méér zoo worden.

En werkelijk, ik acht de tijd niet meer zoo heel ver, waarop we op principiële gronden als christenen tegen de onderzoeksmethodes van sommige richtingen protest moeten aantekenen.

Wat dan?

Dan toch ons in de praktijk maar onderwerpen aan deze methodes?

Wanneer het bewuste prae-advies besluit wordt, zal dat wel moeten.

Of men moet alsdan nog een nieuwen weg zoeken.

* * *

Ook om der wille van de wetenschap, van onze christelijke wetenschap, zou het zeer te betrouwen zijn, wanneer het den kant van het besproken prae-advies opging.

Immers zullen zij, die zich aan de studie der psychologie en paedagogiek wijden, ook praktische proefnemingen doen, en zullen ze onderzoekingen doen bij levende mensen, dan hebben ze „materiaal” noodig.

Dit wil zeggen, dan hebben ze mensen nodig, die bereid zijn zich aan zulk een onderzoek te onderwerpen.

Maar het wordt onze eigen mannen van wetenschap vrijwel onmogelijk gemaakt eenigen dergelijken arbeid te verrichten, indien zij, die zich uit eigen belang aan een dergelijk onderzoek zouden komen onderwerpen, daartoe „gezonden” worden naar een „gemeente-deskundige”.

Waar moeten onze mensen, waarbij er zijn, die sterke belangen in deze richting hebben — en hun belangen zijn die van de christelijke wetenschap — hun „materiaal” voor onderzoek vandaan halen?

Er mogen enkelen zijn, die hun kinderen vrijwillig laten onderzoeken, anderen, die zichzelf geven, maar dat betekent niet een voortdurend aanwezig zijn van telkens weer ander ervaringsmateriaal.

Nu zal „Patrimonium” zeggen: maar daarmee hebben wij niet te maken.

Neen, dat zal „Patrimonium” niet zeggen.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Over den Satan.

III.

De namen.

Wij willen nu trachten den zin te verstaan van de namen, die de Bijbel aan den Satan geeft. Uit die zeer onderscheiden benoemingswijzen zal immers de betekenis van den Satan in de eerste plaats te kennen zijn; zijn wezen en werk liggen in die namen als in een kort begrip besloten.

We denken wel het eerst aan den meest bekenden naam: „Satan”. Wat wil dat woord eigenlijk in den Bijbel?

Wanneer we aan den naam „Satan” denken, dan komt onwillekeurig weer het spijtgevoel boven, dat ons meer dan eens overmeestert als we in onze Statenvertaling zoo heel veel namen onvertaald gelaten vinden. Er zijn van die hebreeuwse woorden, die heel gewoon in het Nederlandsch hadden kunnen vertaald worden, en die dan ook veel beter zouden begrepen zijn door den lezer. Terwijl ze nu, doordat de nederlandse Bijbel het hebreewsch bewaard heeft, den lezer in de ooren klinken als heel bepaalde, zeer bijzondere, onvertaaltbare eigenamen. Waarbij dan nog komt, dat wij aan een eigenaam naast geen bepaald betekenis meer toevoegen, en er niet gauw toe komen, van zulk een eigenaam de betekenis op te sporen.

We kunnen onze bedoeling b.v. verduidelijken aan de beide zonen van Jesaja. Onze Statenvertaling noemt ze: „Schar Jasehuh” en „Maher Schalal Chas Bax”. Maar die hebreeuwse klanken helpen den lezer niet zonder verklaring; en de weergave in het hebreewsch is dan ook niet te verdedigen, juist omdat die beide namen van Jesaja's zonen wat te zeggen hadden voor het volk van zijn dagen, dat nu voor de lezers der Statenvertaling onnodig verloren ging. Wat die namen wilden, was immers niets anders dan een vastlegging van een profetie van den vader, in de namen van zijn kinderen. Ieder begrijpt dat aanstonds, als hij de namen in het Nederlandsch leest. De een zoon heet dan: „Overblijfsel-keertweer” en de andere: „Spoedig-Roof-Lijfings-Duit”.

Soortgelijke gevallen doen zich telkens voor in onze Bijbel.

En een ervan zien we ook in het onvertaald laten van den naam „Satan”.

Immers, de naam Satan is onder ons zoo ingeburgerd, dat ieder hem aanstonds „aanvoelt” als een eigenaam; een eigenaam, die dus alleen bij dien geest van kwaad en zonde past, die aan het hoofd der heilsche machten staat en die dan ook alleen, althans speciaal, voor hem moet worden gereserveerd.

Ziet ge nu evenwel het hebreewsch woord wat nauwkeuriger aan, dan blijkt al dadelijk, dat van deze voorstelling ongeveer niets waar is. De naam „Satan” is, wat den klank aangaat, volstrekt geen eigenaam, die slechts voor één persoon zou kunnen gelden; want hij betekent heel gewoon „tegenstand”. Al is het waar, dat de naam, zonder lidwoord gebruikt, voorkomt voor den grooten geest van zonde en opstand tegen God

Immers we hebben elkaar nodig, en de verbreking van het organisch leven, waarin de een geeft wat de ander behoeft, wreekt zich altijd. Want de schade, die onze christelijke wetenschap zou lijden, wordt veroorzaakt doordien, ingeval van aanneming van het advies „Patrimonium” begint met zichzelf schade te doen door zich niet te bedienen van de hulp van een wetenschappelijken arbeid, naar een methode, die met het eigen beginsel in overeenstemming is.

Goede verhouding eischt, dat de christelijk-sociale beweging en de christelijke wetenschap elkander een dienst bewijzen.

De laatste de eerste door haar onderzoekingen. De eerste de laatste door het „materiaal” voor het onderzoek te „bezorgen”.

* * *

Tenslotte wijzen we op het laatste zinnetje van het besproken prae-advies.

Daar staat, dat in ieder geval degenen, die (voor een organisatie) lid zijn van de bewuste beroepskeuze-commissie op de hoogte moeten zijn met de literatuur betreffende de beroepskeuze.

Accoord....

Maar dan vraag ik me af, als zoo iemand dan toch als lid van die commissie op de hoogte moet zijn, waarom kan hij dan ook in eigen kring niet leiding geven? In de Arnhemse commissie moet hij iemand zijn met oogen van voren en van achteren. Hij moet uitkijken om eigen menschen te helpen — en hij moet achter zich de vijandige macht zien en „in de gaten” houden; immers hij moet, volgens dit prae-advies, den invloed van zijn vereniging tegenover de vijandige blijvend dienen. In eigen commissie heeft hij genoeg aan de oogen van voren. Hij behoeft daar geen machtsusurpatie van andere richtingen te vrezen.

Reden te meer om dien man leider te maken van een eigen commissie!

* * *

De zaak waar 't om gaat is uitermate gewichtig. Veel gewichtiger dan, naar het mij voorkomt, in dit prae-advies wordt gezien en erkend.

Men beslist voor jaren.

Men beslist ook over een wetenschappelijk belang.

Men beslist....

Maar dan toch zeker niet naar een voorbeeld, dat nog geen voorbeeld zijn kan, omdat men nog geen ervaring er mee had?

Men gaat toch — en we hopen dit van harte — niet over één-nacht-ijds.

We zouden „Patrimonium” dringend willen vra-

(1 Kon. 21:1), en dus een soort van eigenaam geworden is voor een bepaalden persoonlijken geest, toch mag men ook dan nog den naam niet los maken van zijn gewone betekenis. Want we moeten ons goed ervan doordringen, dat de naam Satan niet zoo maar „uit den hemel gevallen” is, om de nomenclatuur des hemels voor den grooten Rebel in een bepaalden handblik vast te leggen; en dat evenmin die naam uit de hel afkomstig is, om te zeggen, hoe de heete begeerte van de heilsche machten zich in een zelf-gekozen naam van opstandigheid lucht geven wil; maar dat de naam, dien de Bijbel geeft aan den overste van de machten der duisternis een heel gewone naam is; een woord, dat opkomt uit onze dagelijkse levenspraktijk; wil men: een naam van de vlakte, heel gewoon van den beganen grond.

Tegenstander. Tegenpartijder. Dat is evenmin conclusie van een hemelsch vonnis als inzet van een heilsch schanddaal.

Want ieder is op zijn beurt „tegenstander”, „tegenpartijder”.

En soms is dat verkeerd. Maar heel vaak is dat ook heel goed.

Het kan een deugd zijn, tegenstander te zijn. „Satanisch”-zijn is vaak een gebod. Het kan Gods-dienst zijn, zich als een satan te openbaren, mits ge maar bedenkt, dat satan betekent: tegenstander.

Wij spelen hier niet met woorden. De Bijbel zelf laat zien, dat goede, heilige engelen als een satan optreden kunnen, en dat ze dan gehoorzaam zijn aan de hemelsche orde. Ze zouden alsdan on-ge-hoor-zaam zijn, ze zouden „den” Satan vervallen, als ze niet „satanisch” deden. Wanneer Bileam, door winstbejng gedreven, er op uit trekt, om Israel te gaan vervloeken, dan, zoo staat er in den grondtekst van Numeri 22:22, dan plant de engel van Jahwe, de engel des Heeren, zich op zijn weg als een „satan” voor hem, als zijn tegenstander. Hier is het dus goed, „satan” te zijn; want de engel stelt zich op den weg van den man, die wil doortrekken naar het einde van den weg zijner willekeurigheid, tensinde den doortocht hem te beletten. Het „satanische” is hier goddelijk, het is hier hemelsch; de hemel heroeemt zich erop (vs. 32). Iedere bekeerde kan in zekeren zin dankbaar erkennen, dat God hem tot den Satan geworden is; dat God hem heeft „staande gehouden”, gelijk Bileam, en dan met andere, betere, uitkomt.

Nog een ander voorbeeld kiezen we: de bronnen van Izak. Wanneer Izak uit Gerar wijken moet, en van halte tot halte achtervolgd wordt, dan betwist men hem ook de waterputten, die hij tot zijn dienst begeert. De eerste krijgt den naam „Esek”; en deze naam is een zinspel op den „twist”, de „oneenigheid”, die zich om het bezit van dien put had voorgedaan tusschen Izak en zijn belagers. Dan wordt een tweede put gegraven; maar ook nu wordt het eigendomsrecht en het gebruik van dien put aan Izak ontzegd. En daarom noemt hij dezen tweeden put: „Sitna”. Nu herkent iedereen in den naam Sitna (s-t-n-) aanstonds den naam Satan (s-t-n-). Sitna wil dan ook zeggen „Tegenstand” Put „Tegenstand”. En eerst als men hij een derden put hem ongemoeid laat, hoort ge een zucht van verlichting in den daarvoor gekozen naam „Rehoboth”: „ruimte”. Wij zijn het even-

gen, zoo vriendelijk en zoo dringend mogelijk, neem geen overijde beslissingen!

Benoem liever een commissie om de zaak in studie te nemen.

Benoem daarin ook iemand, die de zaak van christelijk-wetenschappelijk standpunt kan bezien. Broeders, begrijpt, dat over de zaak, waarover zij nu wellicht in één avond zouden beslissen in Roomschen kring jaren is gediscussieerd. Dat uw beslissing eenigen tijd wordt uitgesteld, een beslissing in zoo gewichtige materie, zal u eeren; en achteraf zult ge er blij om zijn zoo te hebben gehandeld.

Stellig zijn we overtuigd, dat het niet zóó moet als het prae-advies het aangeeft.

En omdat we hier meer dan gewone gevaren zien meenden we te moeten waarschuwen.

We hebben „Patrimonium” lief. En daarom juist zouden we het zoo betreuren, wanneer een onherad raden stap gedaan werd. Wanneer men in wetenschappelijken kring zou treden om een verlies.

En wanneer „Patrimonium” oorzaak zou zijn, dat de beroepskeuze-adviezen in discredit kwamen, en dat zij, die zich erdoor deden voorlichten, onderzocht zouden worden volgens methodes, die naar 't oordeel van hun ten dezen onderlegde geestverwanten toch niet de aanvaarde methodes mogen zijn.

Maar nogmaals: een zóó ingewikkelde zaak als deze moet eerst rijpelijk overwogen worden.

Eerst studie.

En dan de beslissing.

Later.

J. W.

Tuchteloosheid en Vakheweging.

In haar Rapport over de Jeugd en de Tuchteloosheid geeft de Tucht-Unie ook de noodige aandacht aan de betekenis van de Vakheweging. Ik acht dat gedeelte van voldoende belang, om er hier een en ander uit mede te deelen.

De toenemende tuchteloosheid wordt ook in dit gedeelte van het Rapport in verband gebracht met den wereldoorlog en den daarmee in verband staanden woningnood. Waar twee of meer gezinnen in eenzelfde woning huisten, soms van dezelfde slaapgelegenheid gebruik moesten maken, moest het peder zedelijkheid dalen en de tuchteloosheid toenemen. Ook moet niet vergeten worden, dat in de groote stad het kind zijn speelplein mist, vooral in de binnenstad. Bij het aanbouwen van de buitenwijken wordt daarmee al meer rekening gehouden.

min eens met hem, die den naam „Rehoboth” op kerken en scholen zetten, zonder dat er een „satanische” oppositie geweest is, die wilde beletten, — als met hen, die den naam „Sitna”, alleen terwille van den klank, verlieten door „Satanabron”. Want wij willen juist uit deze illustratie een verduidelijking winnen voor onze opmerking, dat de naam „satan” zoo heel gewoon van beneden is, uit het leven van „huis, tuin en keuken”. Zoelang iemand nog geen vrije passage heeft (rehaboth) heeft hij met het „satanische” te doen.

En als we nu nog een stap verder gaan, en eens gaan zien, waar in het Oude Testament het woord „satan” is het werkwoord, dat er mee samenhangt (sataniseeren tot satan zijn) gebruikt wordt, dan zien we ons in der opvatting zeer versterkt.

Heel gewone menschen met heel gewone twisten en vijandigheden heeten in den Bijbel om hun bedrijf: satanisch. De Filistijnen zeggen tot hun koning Achis, als hij tegen Saul den bedissenden slag leveren gaat, dat hij David maar moet wegsturen uit het filistijnsche leger; hij mocht straks eens overloopen naar het leger van Israel en alzoó hun tot een tegenstander, een „satan” worden. De historie bewijst, dat zij goed gezien hadden, want David was in zijn hart een „satan” voor de filistijnen (1 Sam. 29:4). David zegt later op zijn beurt weer, dat de zonen van Zeruja hem als een „satan” zijn, dat hem lastig vallen en in den weg staan; want David wil na Absalom's nederlaag Simeï, die hem uitschold en boerde, vergoeden, en de zonen van Zeruja wilden den man ter dood zien brengen (2 Sam. 19:22). Salomo kan wat David niet kon: hij kon den tempelbouw ter hand nemen, omdat de tegenstanders, de „satans” verdwenen waren (1 Kon. 5:4). Maar later verwekt God, Jahwe, in Hadad den Edomiet, een „satan”, een tegenstander, aan Salomo (1 Kon. 11:14); ook wordt Rezon de zoon van Eljada hem tot een „satan” (vs. 23, vgl. 25).

In al deze gevallen is dus „satan” de naam voor een mensch, die zijn medemensch iets in den weg legt, die hem lastig valt, en tegenstand biedt.

Hetzelfde geldt ook van het werkwoord, dat de hebreeuwse taal gevormd heeft van den stam s-t-n. Terwijl de dichter van Ps. 38 het goede najaagt, zijn er toch menschen, die tegenover hem „satanisch doen”, die hem vijandig bejegenen (Ps. 38:21). Tot loon voor zijn heide wordt ook de dichter van Ps. 109:4 „gesataniseerd”. Dit satanisch doen kan zich openbaren in achtervolging (Ps. 71:13) of in kwaad spreken over iemand (Ps. 109:20, vgl. 29).

Want — hier zien we duidelijk een overgang in betekenis — „satan” kan men zijn niet alleen met vijandige daad, maar ook met een vijandig woord. Niet steeds is dit woord van oppositie slecht, evenmin als, gelijk we zagen, de daad dat is. Integendeel, een satan, die aanklaagt voor het gericht, kan afgesmeekt worden van God. De dichter van Ps. 109:6 hoopt, dat degenen, die tegenover hemzelf „satan” zijn, metter daad (zie boven) een „satan” van het woord tegenover zich mogen krijgen: een aanklager voor het gericht, niet, gelijk wie in hinderlaag ligt, achter hun rug, maar als een officieel getuige à charge, aan hun rechterhand. Zulk een satan zegt dus de waarheid: niet alleen „een” waarheid, maar

Men mag sterke be-
Wordt de
kan ze to
wat te c
op het w-
vangen, 's
dan maar
hebben h
stelen er
voor ond
ze op de
onbehouw
bovendien
lijkheden
Jeugdorga
doen. Wi
verbond
en Meisje
de aantre
maken, da
de overig
De ken
slissende
hebben, c
zullen dan
bewaard.
voor Ber
Van ve-
geen gapi
kinderen
arbeid me
jarigen le
fabriek pa
In dien t
zonder va
heid de r
Voorzoove
den, verd
onmiddell
even aan
en werkp
van ledig
de oefenis
Zijn de
moeten a
ze in de
ontwikke
krachten
de ouders
wat dankt
Daarom m
te gverve
Ook in d

ook „de” w-
tegenstell
Hem niet
klager, di
vrijwillig
rechtsgedi
betekenis
„satan”-me
lijke geda
sankleht, s
tegen de j
teruggeke
pel wilden
Zoo kom
hooge klank
begin van
treedt teg
doet hij d
zouden no
lijen” en g
Hem toebre
te zijn. Op
band van
goed een
evenals h
geen lange
(1 Kon. 22
op de „sat
een kwade
de waarhe
naam „sata
grooten op
werk zich v
geest, die
hoogeprie
einde Jozua
Jozua breng
het spreke
kunnen zijn
„Engel van
hij wordt o
nisch geac
naam in di
van God en
21:1 gezeg
porde, en l
ellende zou
Dit is de
waarin de
lidwoord, v
van het O.
wij hem pleg
niet vergete
gelijksche l
schandnaam
goede engel
bloed.
Maar —
eenmaal h
de naam „Se
natuurlijk n
gemeene